

СУРГАЛТЫН ОРОЛТОД ТӨВЛӨРСӨН ХӨТӨЛБӨРӨЭС СУРГАЛТЫН ГАРАЛТАД ТӨВЛӨРСӨН ХӨТӨЛБӨР

Боловсрол ба суралцахуйг шинэ чиглэлд хандуулах ТХ-ийг дэмжих бүхий л хөтөлбөр, үйл ажиллагаанд боловсрол ба суралцахуйг нягт холбож өгөх.

“Боловсрол бол тогтвортой байдлыг хангах хамгийн хүчирхэг арга зам. Энд эдийн засгийн болон технологийн шийдлүүд ч, бодлогын зааварчилгаа зохицуулалт ч, эсвэл санхүүгийн урамшуулал ч хангалттай биш. Бид сэтгэж байгаа болон үйлдэж буй арга замдаа суурь өөрчлөлт хийх хэрэгтэй байна”.

Дэлхийн хэмжээний баримт бичгүүдэд

Дэлхий Нийтийн Үйлийн Хөтөлбөр
(Global Action Programme - GAP)

ДНУХ-ийг хэрэгжүүлэх Замнал зураглал
(Roadmap)

Инчоны тунхаглал
(Incheon Declaration)

Боловсрол, суралцахуйг онцлон авч үзжээ.

(Ирина Бокова, Юнескогийн Ерөнхий нарийн бичгийн дарга, 2012 он)

2015 онд болсон Дэлхийн боловсролын форумгаар насан туршийн боловсрол 2030 хүртэлх боловсролын шинэ үзэл санааг дэвшүүлсэн.

- **Боловсрол эзэмших эрх:** 2030 он гэхэд бүх хүнд тэгш хамруулсан, чанартай боловсрол эзэмших ба насан туршдаа суралцах тэгш боломжийг баталгаажуулах
- **Хүртээмж:** Бүх хүүхэд чанартай, төрөөс санхүүжүүлсэн бага, дунд боловсрол эзэмших – 12 жил, үүний 9 жил нь заавал эзэмших, үнэ төлбөргүй боловсрол байх, сургуулиас гадуур байгаа хүүхдэд албан бус боловсрол эзэмших боломж,

залуус, насанд хүрэгчдэд бичиг үсэгт тайлагдах, нийгэмд идэвхтэй байр суурь, харилцаанд бүрэн оролцох боломж бүрдүүлэх. Наад зах нь нэг жилийн СӨБ-ыг заавал эзэмшүүлэх

- **Тэгш байдал, тэгш хамруулалт:** Бүх хүнд боловсрол эзэмших, суралцах тэгш боломж олгох – хүйс, ядуурал, мөргөлдөөн ба гамшиг, газарзүйн байршил, яс угсаа, хэл, нас болон хөгжлийн бэрхшээл зэрэг хүчин зүйлсээс үл шалтгаалан
- **Чанартай боловсрол:** Бүх түвшинд – бүх суралцагчийн хэрэгцээнд нийцсэн арга зүй, агуулгыг мэргэшсэн, хүрэлцээтэй цалинтай, ажилдаа дур сонирхолтой багш, тохиромжтой арга зүйгээр аюулгүй, эрүүл, жендерийн мэдрэмжтэй, тэгш хамруулсан, хангалттай нөөц, хэрэглэгдэхүүнтэй, суралцах үйл ажиллагааг дэмжсэн орчинд олгох
- **Насан туршдаа суралцахуй:** Бүх хүнд албан сургалтаар хязгаарлахгүй насан туршдаа суралцах, өргөн хүрээний, уян хатан боломж олгох

Боловсрол ба суралцахуйн хувьд тодруулах асуудлууд:

- Бид ямар үзэл баримтлалыг баримжаалах вэ?
- ТХБ-ыг яаж эзэмших вэ?
- Яаж багшлах вэ? гэсэн асуултад хариулт олж авахын тулд:

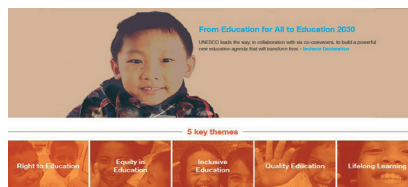
Боловсролын гүн ухаан, боловсрол судлал, танин мэдэхүйн сэтгэл судлал, модулийн агуулгад энэ асуудал яаж тусгагдсаныг тус тус судлах, мөн өөрийн онцлогийг тооцох ёстой юм.

Сургалтын оролтод төвлөрсөн хөтөлбөр: (XX зууны эцэс хүртэл ихэнх орнуудад хэрэгжиж байсан.)

Боловсролын онолын хүрээнд боловсрогдсон сургалтын хөтөлбөр нь орох хичээлүүдийн жагсаалт байдлаар, харин хичээлийн хөтөлбөр нь энэ хичээл дээр үзэх сэдвүүдийн жагсаалт байдлаар илэрхийлэгдэнэ.

Сургалтын гаралтад төвлөрсөн хөтөлбөр - модуль хөтөлбөр:

Улс орнууд суралцагчид ямар агуулга, сэдэв үзэхийг гарчгийн жагсаалт байдлаар илэрхийлдэг сургалтын “оролт”-д (input) төвлөрдөг стандартаас, суралцагчид юу мэддэг, чаддаг болсон байх вэ? гэдгийг илэрхийлсэн “гаралт”-д (output) төвлөрсөн стандарт болгон өөрчлөх болсон.

Боловсролын стандартыг сургалтын үйл явцын гаралтад чиглүүлэн боловсруулах болсонтой уялдан дэлхийн түвшинд мэргэжлийн дидактик, сурган сэтгэл судлалын судалгаа болон боловсролын бодлогын түвшинд “цогц чадамж” (Competence) ухагдахууныг өргөн хэрэглэж эхэлсэн.

Гадаад орнуудад тогтвортой хөгжлийн боловсролын цогц чадамжийг боловсруулан тогтвортой хөгжлийн боловсролын сургалтад өргөн хэрэглэж байна. Манай орны хувьд энэ талаар судалгаа хийж буй судлаачид, багийн талаарх мэдээлэл бидэнд одоохондоо алга байна. Ийм учраас ТХБ-ын цогц чадамжийн талаар авч үзэхийн тулд, өмнө нь яригдаж байсан болон одоо яригдаж буй цогц чадамжийн тухай ойлголтыг хүргэе.

Тогтвортой хөгжлийн боловсролын цогц чадамж

ХБНГУ-ын ТХБ-ын үндэсний хорооны дарга Берлин хотын чөлөөт их сургуулийн эрдэмтэн Проф. Др. Герхард Хааны судалгааны баг OECD-ийн түлхүүр цогц чадамжуудын утга санаанд тулгуурлан “ТХБ-ын цогц чадамж”-ын загварыг боловсруулсан байна. OECD-ийн цогц чадамжийн категориуд:

- Мэдээлэл болон мэдээллийн хэрэгслийг интерактив хэрэглэх
- Харилцан адилгүй бүлгүүдтэй харилцан хамтрах
- Бие даан үйл ажиллагаа явуулах
- ТХ/НХ/ТХБ-ын сургалтад хамрагдах сургагч багш, улмаар суралцагчдын эзэмших ТХБ-ын цогц чадамжийг энэхүү сургалтын модульд тусгасан болно.

Цогц чадамж гэдэгт тодорхой асуудлыг шийдвэрлэхэд шаардлагатай, хувь хүнд байж болох, мөн сурч болох танин мэдэхүйн чадвар, дадал, түүнчлэн янз бүрийн нөхцөл байдалд асуудлыг амжилттай, хариуцлагатай шийдвэрлэхэд ашиглаж чадах нийгмийн чадвар ба сэдэл тэмүүлэл, хийж бүтээх хүсэл эрмэлзэл зэргийг багтаасан цогц ойлголтыг багтаана.

(Албан бус орчуулга, Б.Бурмаа)